

riborske gojence velja isto kot za ljubljanske. Gojenk je absoluiralo v Mariboru leta 1931. 60; od teh je nastavljenih 40. 1932. je absoluiralo 59 gojenk; od teh je nastavljenih 33. 1933. je absoluiralo 65 gojenk; od teh je nastavljenih 14. 1934. je absoluiralo 74 gojenk; od teh pa ni dobila še nobena zaposlenja.

Na ljubljanskem zasebnem učiteljišču pri Uršulinkah je absoluiralo leta 1931. 23 gojenk; od teh je nastavljenih 8. 1932. je absoluiralo 24 gojenk; od teh so nastavljene 4. 1933. je absoluiralo 23 gojenk; 1934. pa 25. Iz obet let ni nameščena še nobena. Na Mariborskem zasebnem učiteljišču so absoluirale 1931. leta 23 gojenke; od teh je nastavljenih 10. 1932. jih je absoluiralo 28; od teh je nastavljenih 7. 1933. so absoluirale 22 gojenke; 1934. pa 21 gojenka. Nameščena še ni nobena.

Iz tega lahko povzamemo, da je iz leta 1931. še vedno 83 nezaposlenih, iz leta 1932. 111; iz leta 1933. 178; iz leta 1934. 255. Vseh absolvencov iz vseh štirih let je 1056. Od teh je bilo zaposlenih 429. Ostane jih še 627.

Omenjena statistika je sestavljena na podlagi izvestij v vseh polnomočno objavljenih vesti potom dnevnega časopisa. Vkljub temu, da se je statistiki posvečala velika pažnja, niso izključene malenkostne napake. Iz prosvetnega poročila ob zasedanju banovinskega sveta pa povzemamo, da je učiteljskih abitientk brez službe 353. (Morda niso všečte abitientke iz leta 1934.)

Iz omenjenega poročila pa tudi lahko povzemamo, da so potrebe še 1064 učilnice, da je povprečno število učencev na en razred 47

250 razredov pa ima otrok čez dopustno število (65).

Mnogo abitientk je dobilo tudi začasna zaposlenja z nagrado 400 Din iz bednostnega sklada. Nekatere vrše svojo bednostno službo še po letu dni in še več. Vkljub temu, da so v mizernih družinskih in gmotnih razmerah, se zanje ni našlo mesta pri rednih zaposlitvah. Vzroki so pač različni. Največkrat napačna poučnost.

Iz podanega pregleda je razvidno, da tvojstvo nezaposlen kader predvsem dekleta. Toda vkljub temu, da jih je vrglo življenje v položaj, ki ga niso predvidevale, vkljub temu, da se morajo boriti z materialnimi težkočami, vkljub temu, da prejemajo za svoje polno delo samo malenkostno nagrado, vrše one svoj poklic, kakor ga lahko vrši samo vsem vremenskom kljubujoča žena — resnična učiteljica.

Za primer naj navedem samo tele misli, ki jih je napisala ena izmed mnogih učiteljskih abitientk, ki dobiva podporo iz bednostnega sklada: »Imam 3 odd. in 59 učencov. Vsem tem dušam naj bom vodnica! Eno leto in pol sem že med njimi. Tako rada jih imam, ko da bi bila njihova prava mati. Saj ti otroci so tako lepi in dobr. Ista zemlja jih hrani, ko mene. Tako so žeji lepote in veselja, kot sem ga bila jaz. Tako dobro jih poznam, ko virtuož tipke na klavirju. Poznam najkrajše tresljaje njihovih duš. Šola me tako preuzeva, da sploh pozabim po tistem očenju ob 8. uru, da učim in se zdrznem ob 12. uru, ko zazvoni in me prikliče zvon nazaj, v tisto življenje, ki je tako strašno...“ V.

deco v Ljubljani, učitelji šol za slepo deco v Zagrebu in učitelji šol za nezadostno razvito deco v Beogradu.

— **Pravilnik o dečjih zavetiščih.** Minister prosveće je izdal splošen pravilnik o ustanavljanju, vzdrževanju, uređitvi in delu v zavetiščih in drugih podobnih ustanovah za zaščito in vzgojo otrok. Pravilnik bo za vse občine in zasebna udrženja podlaga za sestavo lastnih pravilnikov o delu v ustanovah, ki jih bodo sama zgradila za zaščito in vzgojo otrok.

— **Upraviteljstvo šol,** ki še niso poravnala zneska za mladinsko knjigo: A. Milković — Medvečki Markec, so vladljuno naprošena, da store to čimpres. Stev. položnice: 10.560. — Tiskarna Slatnar v Kamniku. Na srednjem delu položnice je pripisati v svrhu evidence: Medvedek Markec.

— **Tovarišicam (-em) murskosoboškega sreza.** Na sobotnem zborovanju je bila prirejena zbirka za socialni fond. Oni tovarišice, ki še niso prispevali za socialni fond, prejmejo prihodnje dni položnice z označbo »soc. fond« in naj takoj nakažejo primeren znesek v ta namen.

Ivan Hribar, blagajnik.

Splošne vesti

† Mihailo Jović

V Beogradu je umrl 9. februarja t. l. Mihailo Jović, učitelj, mladinski pisatelj in bivši predsednik učiteljskega udruženja. Pokojni je spadal v generacijo predvojnih političnih in stanovskih borcev. Bil je avtoriteta in je užival neomejeno zaupanje in spoštovanje celo-kupnega jugoslovanskega učiteljstva.

Velike zasluge si je pridobil pokojni tov. Jović na polju mladinske literature. Neštete pesmi in mladinske knjige pričajo o njegovih zmožnosti buditi v šolski mladini ljubezen do domovine, do lepot, pravice in resnice. Znani so tudi njegovi učbeniki, proti katerih uporabi v šolah predvojne Srbije, je protestiral tedenavnica avstrijska vlada.

Že pred 50 leti je začel pokojni Mihailo Jović delovati za zbljanje vsega jugoslovanskega učiteljstva. Ko je bil izvoljen za predsednika učiteljskega udruženja v Srbiji, je dvignil ugled udruženja in tudi ugled učiteljskega stanu, kajti sam je bil dobro znan med vsem narodom. Njegove besede izgovorjene na skupščinah so odmevale tudi izven učiteljske vrst. — Bil je neustrašen borec za resnico in pravico, ki je znal tudi v najtežjih trenutkih obvarovati čast in dostojanstvo učiteljstva.

Moči so mu opešale v delu in borbi. V visoki starosti je zapustil solzno dolino, a na zadnji poti ga je spremljalo prav vse beograjsko učiteljstvo.

Na njegov grob mu je položil izvršni odbor JUU v imenu vsega jugoslovanskega učiteljstva venec z napisom: **Prosvetnemu borcu in vodji jugoslovanskega učiteljstva — JUU — Beograd.**

V imenu učiteljskega udruženja je gorivil na njegovem grobu tov. Sveta Avramović.

V grob je lezel voditelj učiteljstva in voditelj naroda iz predvojne dobe. Neštete njegove zasluge za narod, za šolo in za učiteljstvo naj bodo zapisane v naših sričih, ko mu kličemo:

Slava spominu Mihaila Jovića!

Vilim Kunst:

Na jug

(Konec.)

Osnovna šola.

Zanimalo me je osnovno šolstvo. V sredini mesta se dvigajo v nebo dvonadstropna, ogromna stavba, novo šolsko poslopje. Ni denarja. Ni! Občina je samo na trošarini dobila tekom pol leta okoli 200.000 Din. Za važno »afijono« zopet okoli 200.000 Din — a za dograditev šole se je šele sedaj našlo posojilo. Kakor čujem, hočejo adaptirati šolo letoliko, da se bodo mogli otroci vseliti. Ves inventar pa bodo prenesli iz starih šol.

Hajduki!

Kje so hajduki, o katerih sem preden sem prisel doli, toliko čul? Kje? Ni jih! Ti so plod bolne fantazije onih, ki bi na vsak način hoteli opisati to zemljo kot strašno. Ni jih niti v bližnji niti v daljni okolici. Med tukajšnjim narodom si ga ne moreš niti zamisliti. Njego v etična izgrajenost ne dopušča na to niti misliti.

Popadači.

Njim moram posvetiti posebno poglavje, saj so ga tudi oni posvetili meni. Ponadci. Kaj so to? Narod sam jih tako zove. To niso morda razbojniki, ali bogzna kakšni klateži, marveč so le mali, mali komarji. Ne vidiš ga, a ubode te, da je joj. No, če paziš na nje, jih zamoreš tudi videti. Male živalce, mušice, ki brez brnenja sedajo, ali bolje skačejo po tebi in te grizejo. Ubodenem mestu malo zateče, silno srbi in se končno zagnoji. Vsak ubod povzroči gnojno rano. Narod pravi, da njemu to »ništa ne čini«. Da bi oteklo ali se celo ognjilo? Ne! Aklimatizirani so. Meni se je do sedaj ognjil vsak ubod. Na okna sem napel til, i tudi skozenj najdejo pot in zjutraj

je človek poln ubodov, ki povzročajo vročino slično malariji, ki pa menda preneha, ko ni več popadačev.

Malaria.

Malaria je nekdaj vladala v teh pokrajinh — ampak sedaj je hvala bogu skoraj iztrebljena. Tekom nekaj let so se obolenja znizala do 95% na približno 5%, ki bi jih našli menda tudi v vsakem drugem kraju. Tekom enega leta nisem videl niti enega od zloglašenih komarjev anofelov, ki sedajo na žrtve z glavo navzdol. Pravijo sicer, da jih je nekaj, pa tudi ti bi menda izginili, ako bi se opustila rizika.

Vatoš.

Par dni po prihodu sva s Svetislavom posetila bližnjo vas Vatoš, ki je Kavadar v miniaturi. Hiše so enake onim v Kavadarju. Skoz vas teče Luda Mara, potok, ali bolje hudournik. Poleti suh, pozimi poln, pravijo mu »reka!« Na koncu vasi stoji mal mlin. Primitivnost, ki je vredna, da se obvaruje. Na pragu sedita dva moška srednjih let. Pozdravimo se, vprašamo za junačko zdravje in razgovor se prične. Spočetka sta bila nezaupliva. Misli sta, da sva prisila od oblasti, radi toba. Ko sva jima razložila, da sva učitelja, so se lica razvedrila in razgovor je postal neprisilen. Vprašata me odkod sem. Pa jim povem. Eden od njiju je bil pri vojakih v Mariboru in sedaj tolmač svojemu tovarišu, kako je v Mariboru. »Da ga vidiš sve cement, sve cement, da možeš da legneš pa da spavaš. I na cement konj. Da ima kod nas čovlek kao što ima tam konj, dobro bi bilo.« Očividno ga je zadivila vzorna čistoča, ko je revez videl pred kolodvorom konje na čistem belem cementu, pa se je spomnil svojega jednega rogoza, na katerem spi. Videl je tudi Ljubljano in je ne more prehvaliti. Vprašamo jih po

poslu. »Ne biva. Pri tem prikima. Narod namreč zamikanje prikima a potrdilo odkima. To posebno v začetku tuja zmede, da ne ve ali mu je odgovoril z »da« ali »ne«. Tožijo na slabe čase, a vendar izražajo veliko nade v boljšo bodočnost.

Crna reka.

Približno 10 km od Kavadarja teče večja reka, ki ji narod kratko pravi »Crna«. In res je črna od svojega izvira do izliva v Vardar. Ob njenih bregovih so bile pred nedavnim hude borbe. Po tej dolini je preko Kožuhu vodila zmagovalna pot solunske fronte. Na bregih Crne je življenje vsač v spodnjem delu pusto, višje gori pa veliki, divni pragozd. Škoda, da niso bliže Kavadarja. Ob Crni sem privikrat videl rizeva polja in mučno delo pri gojenju riža.

Stobi.

V koton med Vardarjem in Crno leže sestovno izkopanine Stobi. Mnogo sem čital o najnovejših izkopavanjih. Skoro nisem mogel verjeti vsega, pa smo se napotili s šolo, da si vse ogledamo. Pot nas je vodila ob vzniku Ljubljane, ki je bil nekaj pogoden, pa so ga Turki »obrili« ker so se bali odredov, ki so v njegovi senci našli svoja zatočišča. Naš karavana steje kakih dvajset oslov in par malih konjičev, vse drugo pešaci. Pri Parlikuri smo prekoracili Crno in čim smo bili na drugi strani smo opazili, kako iz pustne zemlje raste staro bogato mesto. Prijazno nas je sprejel vodja izkopavanja g. dr. Jova Petrović in nam razkazal do sedaj izkopane zanimivosti. Mesto, ki se nanovo roditi je rimsko, grškega porekla uničeno ob silnih potresov v sredini šestega stoletja. Vseh zanimivih izkopanin v kratkem kar ni mogoče našteti. Odkopana je skoro vsa glavna ulica ogromnega mesta. Z vsake strani ulice so bili postavljeni prekrasni mramornati stebri, ki so skor

— § Vprašanje. S. V. v S. gledo opreme prošnje za položajno skupino. »Ali mora pravile, ki je dobil povišico v višjo položajno skupino, priložiti prošnji tudi dekret o priznani povišici položajne plače pred 31. III. 1931., ali samo dekret o priznani povišici položajne plače, ki ga je dobil po 31. III. 1931., k prošnji za višjo položajno skupino, ker stoji v »Ročnem katalogu« besedica »ali«.«

Odgovor! Za napredovanje v višjo položajno skupino določa § 49. ur. zak. rok (doba), ki jo mora uslužbene efektivno prebiti v prejšnji (nižji) položajni skupini. Ko zadosti uslužbene temu pogoju, sme zaprositi za napredovanje v višjo položajno skupino.

Dokaz, da je prebil v prejšnji skupini govor, število let, je dekret o položajni skupini, v kateri se nahaja, kar pomeni oni »ali« v »Ročnem katalogu« na strani 80.

— § Popravek! V dopisu »Osebna draginjska doklada se zmanjša...« v »Učit. tovarišu« z dne 14. t. m. se mora glasiti pravilno: »ki so dobili obvezno moč po 1. septembru 1923.« in ne »1. novembru 1923.«

Naša gospodarska organizacija

DOM UCITELJIC.

V zadnjih letih se je v naših vrstah poživilo zanimanje za domove, kar je naravna posledica razmer, v katerih živimo in potrebujemo sedanja časa. Najprej sta prišla do cilja učiteljski domova v Mariboru in letos tudi v Ljubljani, kot sad dolegotnega truda in zbiranja. Te prekoristne ustanove niso samo v veliko pomoč učiteljskim družinam, temveč tudi v ponosu na zadoščenje vsemu učiteljstvu.

Nič manj potreben pa nam je Dom učiteljic. Zelja po njem ni nova. Že več desetletij se je pojavljala vedno iznova, do izraza je prišla l. 1929., ko je bivše Društvo učiteljev ustanovilo fond za gradnjo domu učiteljev. Realizirala pa je našo idejo pokojna tovarišica Avgusta Kolnikova s svojim volilom. Zacetek je tukaj, izvedba tega načrta je pa v naših rokah.

Kateremu namenu naj služi Dom učiteljic?

Mišljena je obširna stavba, moderno urejena, s stanovanji za učiteljice, nekaj sob za one, ki se mude samo začasno v mestu, po želji skupna kuhinja, nekaj sob za oddajanje ženskim družtvom. Če bi pokazala potrebu in dovoljevala razmere, bi se priključila domu gospodinska šola ali zavetišče za dekle.

Na uresničenje naših načrtov v tem obsegu pa ne moremo misliti, dokler nimamo na razpolago znatne vsote, ki jo bomo zbrala same: potem smemo potrkat tudi druge.

Započele smo akcijo, ki bi nam to omogočila, ne da bi preobremenila posameznice. Prosimo in pozivamo tovarišice, naj pristažejo na odtegaj do plače mesečno po 11 Din toliko časa, da se doseže znesek 1000 Din (t. j. 1 kamen za naš dom). To bi trajalo 7 do 8 let in če bi se odzvala polovica tovarišic v naši banovini, imamo zbrano vsoto, ki je potrebna, da uresničimo svoj načrt. Nabiralne pole za podpis smo razposlale poverjenicam vseh srezov in prosimo naj se nam pridružijo vse, ne glede na to, če so včlanjeni v naši zadrugi ali ne. Kamen ne velja za zadružni delež in darovalke za enkrat ne morejo pričakovati posebnih koristi, kakor tudi ne prevzamejo nikakih drugih obveznosti.

To darujmo naši skupnosti.

Res je, da živimo v težkih razmerah, kdo ve, če ne pridejo še težje? Ravnemo radi tega nam je potreben dom. Kot samopomoč si grajemo pri nas in po drugih državah razni stanovi svoje domove. Zlasti po ženskih domovih je potreba vedno večja. Nekaj primerov:

vsi ostali na